

## Nr 62.

Av herr **Olsson** i Ramsta m. fl., om uppförande å ordinarie stat av samtliga arbetsledarebefattningar vid arméns truppförband m. m. samt flygvapnets verkstäder.

Sedan riksdagen under år 1921 genom tillsättande av den s. k. 1921 års pensionskommitté visat sig vilja ägna något mera intresse åt de vid försvaret anställda civila befattningshavarna, särskilt vad det avsåge beredandet av en tryggare existens, då hälsa och krafter vid uppnådd högre ålder börja att avtaga, var det helt naturligt att den tanken vann genklang, att såväl anställnings- som löneförhållanden skulle komma att ordnas på ett i stort sett tillfredsställande sätt. Emellertid visade det sig, då kommittén till 1925 års riksdag avlämnade sitt betänkande, att en hel del befattningshavare hade lämnats helt åsido. Vi syfta i detta fall särskilt på de vid truppförband och intendenturförråd anställda verkmästare och arbetsledare. Dessa befattningshavare äro i regel anställda medelst kontrakt och äro visserligen därigenom tillförsäkrade en viss lön — i många fall ganska ringa —, men därförutom är ingen förmån eller bestämmelse given, vare sig det gäller tjänstgörings- eller pensionsförhållanden.

I särskilda skrivelser av den 6 mars och 12 oktober 1927 har Försvarswerkens arbetsledareförening till Kungl. Maj:t gjort framställning om ovan nämnda befattningshavares uppförande på ordinarie stat, i likhet med vad förhållandet är med tyghantverkare och — från 1 juli 1928 — även maskinister och eldare vid truppförband.

Arméförvaltningen har i yttrande den 20 aug. 1927 avstyrkt bifall till denna framställning (se bil. 1), och riksdagen 1928 följde också arméförvaltningens ställningstagande, utom vad beträffar maskinister och eldare, vilka blevo på ord. stat.

Försvarswerkens arbetsledareförening förnyade sin framställning till Kungl. Maj:t den 14 juli 1928 (se bil. 2), och på denna framställning har också arméförvaltningen den 15 okt. 1928 lämnat ett avstyrkande utlåtande (se bil. 3), till följd varav Kungl. Maj:t den 9 nov. 1928 resolverat att framställningen icke skulle föranleda till någon dess åtgärd (se bil. 4).

Med avseende å särskilt arméförvaltningens yttrande den 15 okt. 1928 tyckes huvudskälet för dess yttrande vara att personalbehovet vid intendenturverkstäderna, med hänsyn till 1925 års härordning, ej kan fullt bedömas.

Då emellertid reduceringarna enligt 1925 års beslut skola anses genomförda före den 30 juni 1929, torde detta skäl sakna större betydelse. Till vederbörande utskott kommer att överlämnas utredning om arbetsledarnas antal.

Enär vi anse arbetsledarnas framställning hava goda skäl för sig och vara befogad, få vi vördsamt föreslå,

att riksdagen behagade besluta uppföra på ordinarie stat samtliga arbetsledarebefattningar vid arméns truppförband, intendenturförråd, verkstäder, ammunitionsfabriker samt flygvapnets verkstäder med bibehållande i stort sett av deras nuvarande löneförmåner och nuvarande arbetsledarepersonal.

Stockholm den 19 januari 1929.

*Gustaf Olsson*  
i Ramsta.

*Lars Borggren.*

*N. E. Nilsson.*

*H. Lundström.*

*Ernst Hage.*

## Bil. 1.

**Arméförvaltningens yttrande till lönenämnden.**

I skrivelse till lönenämnden den 20 augusti 1927 anförde arméförvaltningen, bland annat, följande.

Med anledning av lönenämndens ovanberörda framställning hade ämbetsverket låtit från vissa myndigheter införskaffa yttrande uti de i framställningen angivna avseenden.

Av de sålunda avgivna yttrandena framginge, att den personal, som vid ett genomförande för arméns del av de principer, vilka legat till grund för marinförvaltningens förslag, syntes kunna ifrågakomma till uppflyttning å ordinarie stat eller inordnas under särskilda för icke-ordinarie befattningshavare avsedda avlöningsbestämmelser, utgjordes av — förutom den i lönenämndens betänkande den 29 juni 1926 avsedda — dels viss kontraktsanställd ingenjörspersonal, ritkontorsföreståndare, kontors-, ritar- och laboratoriepersonal, dels vissa arbetsförmän vid fabriker och tygverkstäder m. m., dels skråreri-, skomakeri-, sadelmakeri- och snickeriförmän samt skidreparatörer vid truppförbandens intendenturverkstäder och tvättföreståndare vid tvättrinättningarna, dels ock en del befattningshavare i förmansställning vid arméns centrala beklädnadsverkstad och intendenturförråden.

Beträffande det stora flertalet av dessa, nämligen de till intendenturförvaltningen hörande, hade de flesta av myndigheterna insett sig icke kunna tillstyrka ändringar i fråga om de för personalen nu gällande anställnings- och avlöningsförhållanden. Myndigheterna hade visserligen ingalunda förbisett de skäl, som från de anställdas sida kunde tala för ett beredande åt dem av sådana ändrade anställnings- och avlöningsförhållanden, att de kunde erhålla en mera tryggad anställning, än som vore möjligt med nu gällande system, ävensom få sina pensionsförhållanden ordnade i likhet med vad för andra statsanställda ordinarie befattningshavare vore fallet. Ur statsverkets och arbetsledningens synpunkt vore däremot bestämda olägenheter att befara. De skäl, som därvid anförts, hade huvudsakligen varit, att någon särskild olägenhet i allmänhet icke visat sig vara förbunden med det hittills tillämpade förfaringssättet, varigenom personalen anställdts genom avtal, antingen med en viss grupp eller med befattningshavarna var för sig. Sedan arbetet vid truppförbandens intendenturverkstäder på senare tiden omlagts på sådant sätt, att numera huvudsakligen endast reparationsarbeten där förekomma, hade förmännen i viss mån förlorat den ställning, de förut intagit, att leda och fördela arbetet, samt i stället kommit att mera aktivt deltaga i själva arbetet. För befattningarna fordrades således icke i allmänhet så höga kvalifikationer, som man förut måst ställa å desamma, och av försvarsorganisationen följde vidare, att arbetet vid truppförbandens intendenturverkstäder med all säkerhet komme att i än högre grad än förut inskränkas. Arbetet vid de skilda verkstäderna vore för övrigt icke organiserat på samma sätt. Vid en del truppförband hade förmännen under sig endast ett fåtal arbetare, vid en del andra något flera, dock högst i allmänhet 5 å 6 stycken. Härav uppstode svårighet att inpassa vederbörande i en viss löneskala, då värdesättningen av deras prestationer givetvis icke kunde bliva densamma överallt. Då vidare anskaffningen och underhållet av materielen vore grundad på den s. k. självhushållningsprincipen och det tillkomme dem,

som ansvarade för underhåll och vård av materielen, att tillse, att kostnaderna härför begränsades inom ramen av härför avsedda medel, låge det i vederbörande chefs intresse att söka i största möjliga grad begränsa utgifterna för materielens anskaffning och underhåll och således även att hålla lönerna till arbetspersonalen, däri inräknade förmännen, vid ungefär samma nivå som lönerna till motsvarande arbetare inom den privata industrien. Ett fastslående av lönerna till ett bestämt belopp, vilket skulle bli en följd av personalens uppförande å ordinarie stat eller inordnande i ett fast lönesystem, skulle i allt för hög grad binda vederbörande chefs självbestämmanderätt i detta avseende, och ur statens synpunkt skulle det vara olämpligt att genom befattningarnas inordnande i en fast löneskala för en längre tid framåt binda dem vid företaget.

De sålunda anförda skälen emot en utsträckning av löneregleringen gällde närmast personal vid de under intendentsdepartementets förvaltning stående verkstäder och centrala intendenturanstalter. Men enahanda förhållanden förelåge i stort sett, åtminstone beträffande förmanspersonalen, även vid arméns övriga fabriker och tygverkstäder m. fl. Vid dessa funnos emellertid, på sätt ovan antytts, viss annan personal såsom ingenjörer, ritare, kontorister, laboratoriebiträden m. m. Beträffande en utsträckning av löneregleringen till att omfatta dessa personalgrupper hade myndigheterna ställt sig mera gynnsamt, dock under uttryckligt framhållande, att det icke syntes välbetänkt att i annat än mycket ringa utsträckning uppföra befattningshavarna på ordinarie stat.

Med hänsyn till de olika meningar, som sålunda från myndigheternas sida gjort sig gällande, ställde sig arméförvaltningen synnerligen tveksam till lämpligheten överhuvud taget av ett biträdande för arméns del av marinförvaltningens förslag. Visserligen skulle genom olika befattningars uppförande på ordinarie stat, respektive inordnande under ett fast avlöningssystem vissa fördelar uppstå därigenom, att arbetsledningen befriades från sysslandet med en del detaljgöromål beträffande avlöningarnas bestämmande m. m., men å andra sidan skulle härigenom lönerna komma att fastläsas till förfång för en ekonomisk drift och svårigheter uppstå att avpassa personalen efter det vid olika tillfällen förefintliga behovet. Då verksamheten vid arméns fabriker och verkstäder vore i mycket likartad med den inom den privata affärsföreelsen bedrivna, ansåge arméförvaltningen fastmera de inom den privata industrien tillämpade anställningsformer böra fortfarande vinna tillämpning jämväl å arméns personal. Därtill komme, att tiden ännu knappast kunde anses mogen för vidtagandet av några mera genomgripande förändringar härutinnan. Med hänsyn till de betydande förändringar, som komme att inträda i samband med det slutliga genomförandet av 1925 års härordning, syntes det nämligen för närvarande knappast vara möjligt att bedöma det blivande personalbehovet överhuvud taget, särskilt vid de olika truppförbandens verkstäder, men även vid de centrala intendenturanstalterna och, ehuru visserligen i mindre utsträckning, jämväl de vid artilleriets fabriker och tyganstalter, tygverkstäder m. m. Om svårigheter alltså förelåge att nu bedöma personalbehovet överhuvud taget, kunde arméförvaltningen så mycket mindre avgöra, vilka befattningshavare, som eventuellt kunde anses motsvara så stadigvarande behov, att de borde uppföras å stat såsom ordinarie beställningshavare eller inordnas under ett fast avlöningssystem. Det sålunda anförda gällde i främsta rummet den arbetsledande personalen, och beträffande denna nödgades arméförvaltningen därför bestämt avstyrka ett biträdande för arméns del av de riktlinjer, som kommit till uttryck i marinförvaltningens utlåtande.

Beträffande den förut angivna kontors-, ritar- och laboratoriepersonalen m. fl. ävensom viss personal vid arméns centrala beklädnadsverkstad och vid intendenturförråden syntes visserligen de av arméförvaltningen ovan framhållna be-

tänkligheterna icke med samma styrka göra sig gällande. Men även i fråga om dessa personalgrupper rådde för närvarande en viss osäkerhet angående det blivande personalbehovet efter härordningens genomförande. Tillsvidare och intill dess någon erfarenhet vunnits i fråga om verkningarna av den nya härordningen, ansåge arméförvaltningen därför försiktigheten bjuda att icke heller beträffande dessa personalgrupper nu vidtaga några förändringar i fråga om formen för deras anställning.

Arméförvaltningen ansåge så mycket större skäl härtill föreligga, som redan ett genomförande av lönenämndens ovannämnda förslag av den 29 juni 1926 syntes bereda möjlighet att, i den mån så visade sig lämpligt, inordna ifrågasvarande befattningshavare eller vissa av dem under ett fast avlöningssystem.

Därest, oberoende av vad arméförvaltningen sålunda anfört, åtgärder i allt fall skulle anses böra vidtagas för en utsträckning av löneregleringen till den av marinförvaltningen avsedda icke-ordinarie personalen, syntes det av sistnämnda ämbetsverk avgivna utlåtandet knappast kunna läggas till grund för ett blivande förslag i ämnet. Först och främst syntes marinförvaltningens förslag icke vara byggt på någon jämförelse med de avlöningar, som inom den privata verksamheten tillkomme personal med motsvarande kvalifikationer och arbetsuppgifter som den av marinförvaltningen avsedda. Då arméförvaltningen icke kunnat föranstalta om någon utredning härom, vilken givetvis måste bli jämförelsevis tidsödande, kunde arméförvaltningen beträffande ett flertal av de i förslaget upptagna befattningshavarna icke bedöma, i vad mån de föreslagna lönerna kunde anses lämpligt avpassade. Emellertid hade arméförvaltningen icke kunnat underlåta att finna, att förslaget i åtskilliga avseenden syntes innebära ett undervärderande av de arbetsuppgifter och åligganden, som ankomme på särskilt de nu å ordinarie stat uppförda beställningshavarna vid artilleriets fabriker och tyganstalter.

Ett genomförande av marinförvaltningens förslag syntes därför med nödvändighet kräva en omreglering av den till löneplanen C i officersavlöningsreglementet hänförliga tygstatspersonalens inplacering på löneskalan. Då så sent som vid 1927 års riksdag det hittills provisoriskt gällande avlöningsreglementet blivit med vissa jämkningar definitivt antaget, ansåge arméförvaltningen det likväl knappast välbetänkt att redan nu väcka förslag om ändringar i reglementet. Arméförvaltningen, som häri såge ett ytterligare skäl för avstyrkande av marinförvaltningens förslag, erinrade i detta sammanhang, att lönenämnden uti sitt den 20 oktober 1926 avgivna förslag till avlöningsreglemente för officerare m. fl. funnit, att, då löneplanerna för officerare och underofficerare samt civilmilitär personal vid armén och marinen fastställdes så sent som vid 1921 års riksdag, en genomgående revision av nämnda löneplaner för det dåvarande näppeligen kunde ifrågakomma. En dylik revision syntes enligt nämndens åsikt i allt fall icke böra företagas, förrän viss tids erfarenhet vunnits i fråga om de verkningar, den nya försvarsorganisationen kunde komma att utöva å de olika beställningshavarnas arbetsåligganden. Ett tillfälle att överväga frågan komme för övrigt att erbjuda sig i samband med dyrtidstilläggens avskaffande och sammanslagning med de fasta lönerna.

Arméförvaltningen kunde sålunda icke biträda marinförvaltningens förslag, vare sig i vad detsamma avsåge ett uppförande på ordinarie stat av andra befattningshavare än dem, som i nämndens betänkande av den 29 juni 1926 föreslagits skola vinna sådan anställning, eller ett inordnande under ett mera fast lönesystem av andra än i nyssnämnda betänkande avsedda icke-ordinarie befattningshavare. Visserligen hade arméförvaltningen, enligt vad nyss antytts, ansett en sådan utsträckning av löneregleringen möjligen kunna ifrågasättas, att därunder skulle inbegripas viss kontors-, ritare- och laboratorieperso-

nal ävensom vissa nu kontraktsanställda ingenjörer m. fl. Ifrågavarande personal hade närmare angivits å en ämbetsverkets skrivelse bilagd tablå, varå med anlitande av den i marinförvaltningens förslag begagnade nummerbeteckningen å de olika lönegraderna jämväl förslagsvis angivits de lönegrader, till vilka befattningshavarna skulle kunna tänkas hänfödda. Emellertid syntes den sålunda angivna lönegradsplaceringen icke utan vidare kunna läggas till grund för ett förslag i ämnet. Härför erfordrades nämligen en närmare undersökning av dels de olika befattningshavarnas kvalifikationer och arbetsuppgifter, dels löneförhållanden inom närliggande verksamhetsgrenar, dels ock de kostnader, som skulle vara förenade med personalens inordnande i lönegrader.

*Bil. 2.*

### Till KONUNGEN.

Styrelsen för Försvarsverkens Arbetsledareförening, vilken representerar den övervägande delen av verkmästare, förmän, föreståndare och andra arbetsledare, som äro anställda vid arméns fabriker, verkstäder, truppförband m. m. hava i en den 12 oktober 1927 dagtecknad skrivelse underdånigast hos Eders Kungl. Maj:t anhållit om beredande av ändrade anställningsförhållanden för de arméanställda arbetsledarna genom uppförande av desamma å ordinarie stat. Till innevarande års riksdag har Eders Kungl. Maj:t avgivit förslag i nyss angiven riktning för vissa yrkesgrupper av de arméanställda arbetsledarna, men har Eders Kungl. Maj:t, efter att ha tagit del av de i ärendet hörda myndigheternas yttranden, icke ansett sig kunna medtaga oss i den till riksdagen lämnade kungl. propositionen. Vi anhålla därför underdånigast att få bemöta i dessa yttranden framkomna synpunkter.

Arméförvaltningen har i en den 20 augusti 1927 till lönenämnden avlåten skrivelse omnämnt de yrkesmän vår anhållan avsåg, men har efter, under arméförvaltningen lydande myndigheters hörande icke för sin del kunnat förorda oss yrkesmän till anställning å ordinarie stat under framhållande av en del i yttrandet närmare angivna synpunkter. Då de arméanställda arbetsledarna vid såväl detta tillfälle som tidigare hos Eders Kungl. Maj:t anhållit om ändrade anställningsförhållanden, ha desamma varit besjälade av den tanken, att detta vore tillika nytta för staten själv såsom arbetsgivare som för de anställda. Vi vilja med stöd av under åren gjorda erfarenheter framhålla, att ju fastare de anställda knytas till ett företag, det må nu vara statligt eller enskilt, desto lyckligare för företaget. Detta på grund bl. a. därav, att den osäkerhetskänsla, som alltid förefinnes vid en lösligare anställning och som menligt inverkar på arbetsuppgiften, härigenom bortfaller. Härtill bör framhållas, att de arbetsledare vår skrivelse avsåg i ett flertal år varit anställda på sina respektive platser och under denna sin anställning haft tillfälle att visa sin lämplighet för den innehavda befattningen. Vi få väl utgå från att ombyten eljest framkommit.

Arméförvaltningen framhåller vidare i sin till lönenämnden avlåtna skrivelse, att samma förutsättningar för uppförande å ordinarie stat icke nu som tidigare förefinnas, särskilt vad det gäller truppförbanden, emedan arbetsledarna numera ha endast ett fåtal arbetare under sig och följaktligen mera aktivt få deltaga i det egentliga arbetet. Mot detta bör framhållas, att om samma ledarekompetens icke nu skulle fordras som tidigare, varje yrke för sig ändock kräver stor yrkesskicklighet och erfarenhet, för vars förvärvande yrkesmannen måst offra många år. Dessutom är det nog så, att fullgod yrkeskompetens på sin tid

fordrats för erhållandet av befattningarna, då de, som förut sagts, i regel innehafts i ett flertal år. Då ju ifrågavarande befattningar därtill äro förenade med arbetsledarskap, fordras för desamma särskilda kvalifikationer, och kunna de sägas vara allt annat än lätta, särskilt i nuvarande tid. Arméförvaltningen anser visserligen att skäl tala för anställning å ordinarie stat i enlighet med vår begäran, men anför att tidpunkten icke nu är lämplig för överförandet samt anger vidare, att inga olägenheter i fråga om avlönings- och anställningsförhållanden nu förefinnas. Vad då särskilt själva anställandet beträffar, måste det bestämt framhållas som en olägenhet, att framställning härom i varje särskilt fall måste göras hos Eder Kungl. Maj:t, som däröver beslutar. En annan olägenhet är, att befattningshavaren aldrig känner sig som ett med företaget, så länge anställningen icke har fastare form än som nu är förhållandet. Av arméförvaltningens yttrande till lönenämnden synes framgå, att arbetsledarna och personalen på något sätt blivit jämnställda. Utan att på något sätt vilja förringa den betydelse personalen har, måste vi understryka den rena nödvändigheten av att arbetsledarna ställas på ett annat plan för företaget egen skull. Så är åtminstone förhållandet inom den privata industrien. Med undran ha de arméanställda arbetsledarna fått erfaras, att de själva förbigåtts, under det att maskinister, eldare, kokerskor och köksbiträden fått sin anställningsfråga löst vid innevarande års riksdag. Vi förmena, att rent yrkestekniskt sett de yrken vi företräda äro fullt jämbördiga med de ovannämnda och i många fall ligga betydligt över dessa.

Arméförvaltningen yttrar till slut att om svårighet förefinnes att nu bedöma personalbehovet över huvud taget, kan arméförvaltningen så mycket mindre avgöra, vilka befattningshavare som eventuellt kunna anses motsvara ett så stadigvarande behov, att de böra uppföras å stat såsom ordinarie beställningshavare eller inordnas under ett fastare avlöningssystem. Gentemot detta senare våga vi uttrycka den förhoppningen, att läget numera är bättre känt av arméförvaltningen, då som bekant reduceringarna enligt 1925 års härordning skola anses genomförda före den 30 juni 1929. Vi förvänta därför att frågan för vårt vidkommande nu ligger klarare till än förut. Med hänvisning till vad vi i det förestående tillåtit oss andraga, få vi i underdånighet hemställa,

att Eders Kungl. Maj:t måtte taga under förnyad omprövning och efter den ytterligare utredning, som kan finnas erforderlig, måtte föreslå nästkommande riksdag besluta om uppförande å ordinarie stat av samtliga arbetsledarebefattningar vid arméns truppförband, intendenturförråd och verkstäder. Vi hemställa vidare, att Försvarsverkens Arbetsledareförening, där-est förestående framställning kommer att föranleda ytterligare utredning, måtte beredas tillfälle deltaga i densamma eller att föreningen i annat fall måtte få avgiva yttrande, när utredningen föreligger. Stockholm den 14 juli 1928.

## Till KONUNGEN.

Genom nådig remiss har Eders Kungl. Maj:t anbefallt Arméförvaltningen att avgiva underdånigt utlåtande över en utav styrelsen för Försvarswerkens Arbetsledareförening gjord framställning om uppförande å ordinarie stat av samtliga arbetsledarebefattningar vid arméns truppförband, intendenturföråd och verkstäder.

Med anledning härav får Arméförvaltningen till en början i underdånighet anföra följande.

Sedan Eders Kungl. Maj:t genom nådigt brev den 27 juni 1927 lämnat försvarsväsendets lönenämnd i uppdrag att, på grundval av nämndens betänkande och förslag av den 29 juni 1926 rörande reglerande av avlöningsförhållandena för viss civil icke-ordinarie personal vid försvarsväsendet ävensom ett utav Marinförvaltningen den 30 maj 1927 avgivet förslag rörande avlöningsbestämmelser för månadslönnare m. fl. vid marinen, inkomma med förslag till enhetlig reglering av löneförhållandena för sådan icke-ordinarie personal vid försvarsväsendet, varom i berörda förslag vore fråga, har lönenämnden uti skrivelse till Arméförvaltningen den 5 juli 1927 anhållit, att Arméförvaltningen ville till nämnden avgiva yttrande angående *dels* vilken ytterligare personal vid armén — utöver den i lönenämndens förslag den 29 juni 1926 medtagna — som vid löneregleringen kunde komma i beaktande, *dels* i vilka lönegrader denna personal borde placeras, *dels* ock huruvida några av hithörande befattningar ansåges böra uppföras på ordinarie stat.

Dessförinnan hade emellertid statsrådet och chefen för Försvarsdepartementet genom remiss den 5 april 1927 anmodat Arméförvaltningens civila departement att avgiva yttrande över en av utsedde kommitterade för verkmästare och arbetsledare vid i Boden förlagda truppförband gjord framställning, att statsrådet måtte för riksdagen framlägga förslag om sådan ändring i anställningsförhållandena för de vid arméns truppförband, intendenturföråd och verkstäder anställda verkmästare och arbetsledare, att de bland annat i lönehänseende måtte bliva jämställda med de på ordinarie stat uppförda verkmästare vid marinen och tygverkstäderna.

I sitt den 20 augusti 1927 avgivna svar å lönenämndens framställning anförde Arméförvaltningen bland annat, att genom uppförande av befattningarna såsom arbetsförmän vid arméns fabriker och verkstäder å ordinarie stat eller deras inordnande under ett fast avlöningsystem lönerna komme att fastslås till förfång för en ekonomisk drift och att svårigheter skulle uppstå att avpassa personalen efter det vid olika tillfällen förefintliga behovet; att, då verksamheten vid arméns fabriker och verkstäder i det stora hela taget vore likartad med den inom den privata affärsrörelsen bedrivna, Arméförvaltningen fastmera ansåge de inom den privata industrien tillämpade anställningsförmärna fortfarande böra vinna tillämpning jämväl å arméns personal; att med hänsyn till de betydande förändringar, som komme att inträda i samband med det slutliga genomförandet av 1925 års härordning, det för det dåvarande knappast syntes möjligt att bedöma det blivande personalbehovet överhuvudtaget och ännu mindre att avgöra, vilka befattningshavare, som eventuellt kunde anses motsvara ett så stadigtvarande behov, att de borde upp-



föras å stat såsom ordinarie beställningshavare eller inordnas under ett fast avlöningssystem. På grund av vad sålunda och i övrigt anförts förklarade Arméförvaltningen sig icke kunna biträda Marinförvaltningens ovannämnda förslag, vare sig i vad detsamma avsåge ett uppförande å ordinarie stat av andra befattningshavare än dem, som i lönenämndens betänkande av den 29 juni 1926 föreslagits skola vinna sådan anställning, eller ett inordnande under ett mera fast lönesystem av andra, än i nyssnämnda betänkande avsedda icke-ordinarie befattningshavare.

Vid ett genomförande för arméns del av de principer, vilka legat till grund för Marinförvaltningens förslag, skulle nämligen bland annat vissa arbetsförmän vid fabriker och tygverkstäder m. m. ävensom skrädderi-, skomakeri-, sadelmakeri- och snickeriförmän, skidreparatörer vid truppförbandens intendenturverkstäder, tvättföreståndare vid tvättinrättningarna samt åtskilliga befattningshavare i förmansställning vid arméns centrala beklädnadsverkstad och intendenturförråden kunna tänkas ifrågakomma till uppflyttning å ordinarie stat eller inordnande under särskilda, för extra ordinarie befattningshavare avsedda avlöningsbestämmelser.

Uti sitt samma dag, den 20 augusti 1927, avgivna utlåtande över statsrådets och chefens för Försvarsdepartementet ovannämnda remiss den 5 april 1927 hemställde Arméförvaltningens civila departement, under åberopande av vad Arméförvaltningen i sin skrivelse till lönenämnden anför, att den föreliggande framställningen icke måtte föranleda annan åtgärd, än att densamma överlämnades till lönenämnden för att vara tillgänglig vid avgivande av nämndens utlåtande i anledning av det nämnden genom nådigt brev den 27 juni 1927 lämnade uppdraget.

På grund av vad sålunda anförts och då verkningarna av 1925 års härordning ännu icke kunna fullt överblickas samt svårighet att bedöma det verkliga personalbehovet således allt fortfarande föreligger, får Arméförvaltningen, med remissaktens återställande, i underdånighet hemställa, att den nu gjorda framställningen för närvarande icke måtte till någon Eders Kungl. Maj:ts åtgärd föranleda. Stockholm den 15 oktober 1928.

Underdånigst

*Lars C. Sparre.*

*B. de Champs.*

*Ludvig Widell.*

*Axel Hultkrantz.*

*Johan Erhardt.*

*Axel Ekman.*

*Gustaf Fischer.*

Bil. 4.

## Till Arméförvaltningen!

Uti en den 14 juli 1928 dagteknad skrift har styrelsen för Försvarsverkens arbetsledareförening gjort framställning i frågan om uppförande å ordinarie stat av samtliga arbetsledarebefattningar vid arméns truppförband, intendenturförråd och verkstäder.

Häröver har Arméförvaltningen den 15 oktober 1928 avgivit utlåtande.

---

Kungl. Maj:t finner förevarande framställning för närvarande icke föranleda någon Kungl. Maj:ts vidare åtgärd. Vilket jag, på nådigaste befallning får för kännedom och för vederbörandes underrättande härigenom meddela.

Stockholm den 9 november 1928.

*Harald Malmberg.*

*Gust. von Schwerin.*